



Īstenošanas pamatnostādnes

Programmu “*Erasmus+*” un “*Eiropas Solidaritātes korpuss*” iekļaušanas un daudzveidības stratēģija

Versija 1 — 29.04.2021.

EIROPAS KOMISIJA

Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāts
Eiropas Komisija,

B-1049 Brisele

© Eiropas Savienība, 2021

Atļauts izmantot citur, norādot avotu.

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politika ir noteikta ar
Lēmumu 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Īstenošanas pamatnostādnes Programmu “*Erasmus+*” un “*Eiropas Solidaritātes korpuss*” iekļaušanas un daudzveidības stratēģija

Versija 1 – 29.04.2021.

Satura rādītājs

Satura rādītājs	4
1. Ievads	6
2. Pamatinformācija	7
a) Politikas satvars un virzītāji	7
b) Sociālais konteksts	7
c) Iepriekšējo programmu īstenošanas gaitā gūtās pieredzes izmantošana	8
3. Stratēģijas mērķi.....	8
4. Definīcijas.....	9
a) Mērķgrupas	9
b) Šķēršļi, kas saistīti ar pieejamību un informēšanu	10
i. Invaliditāte.....	10
ii. Veselības problēmas	10
iii. Šķēršļi, kas saistīti ar izglītības un apmācības sistēmām	10
iv. Kultūras atšķirības.....	10
v. Sociālie šķēršļi	11
vi. Ekonomiskie šķēršļi	11
vii. Šķēršļi, kas saistīti ar diskrimināciju	11
viii. Ģeogrāfiskie šķēršļi	11
c) Izpratne par daudzveidību	11
5. Programmās paredzētie mehānismi iekļaušanas un daudzveidības atbalstam	12
a) Iekļaušana un daudzveidība kā prioritātes izvērtēšanas procesā	12
b) Programmu pieejamība un ērta lietojamība.....	12
c) Sagatavošanās vizītes.....	12
d) Pastiprināta mentorība	13
e) Īpašs finansiāls atbalsts	13
f) Mazākas un pieejamākas darbības.....	13
g) Pakāpeniskas spēju veidošanas ceļi	14
h) Projekta formāts un mobilitātes ilgums	14
i) Eiropas darbības vietējā līmenī.....	14
j) Tiešsaistes apmaiņas	14
k) Valodu apguves atbalsts.....	14
6. Organizāciju loma projektu sagatavošanā, ieviešanā un turpmāko pasākumu īstenošanā.....	15
a) Tīklošana un spēju veidošana iekļaušanas un daudzveidības nolūkā.....	15
b) Vienlīdzīga un pārredzama dalībnieku atlase	15
c) Izpratnes veicināšana un informēšana.....	15
d) Dalībnieku sagatavošana un atbalsts viņiem visos projekta posmos	16
i. Pirms projekta	16
ii. Projekta laikā.....	17
iii. Pēc projekta	17
e) Sabiedrības līdzdalības veicināšana un atbalstīšana	17
7. Valstu aģentūru, resursu centru un Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras (EACEA) loma	17
a) Informācija un izpratnes veidošana	18
b) Atbalstoša pieeja.....	18
c) Stratēģiska rīcība	18
d) Ierēdņi, kas nodarbojas ar iekļaušanas jautājumiem	19

e)	Apmācība un tīklošana, kas paredzēta organizācijām, valstu aģentūru personālam un vērtēšanas ekspertiem	19
f)	Uzraudzība un ziņošana.....	19
g)	Sinergija ar citām programmām	19
8.	Iedvesmošanās no veiksmīgas pieredzes un labas prakses	20

1. Ievads

Vienlīdzības un iekļautības principi ir daļa no Eiropas Savienības pamatvērtībām. Vienlaikus sabiedrība daudzos aspektos kļūst arvien daudzveidīgāka. Tādēļ veidojas lielāka nepieciešamība apgūt to, kā orientēties daudzveidībā un radīt Eiropā iekļaujošu un saliedētu sabiedrību. Galvenās ES programmas, kas var atbalstīt šos aspektus, ir "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss" (turpmāk tekstā "programmas").

Eiropas Savienības (ES) programmām būtu jāsniedz iespējas, kas ir pieejamas visiem. Taču daži iedzīvotāji nevar vienlīdz labi izmantot šīs iespējas, jo sastopas ar dažādiem šķēršļiem. To iedzīvotāju iekļaušana, kuri sastopas ar šķēršļiem vai kuriem ir mazāk iespēju izglītības, apmācības un jaunatnes darba jomā, ir vairāku politikas iniciatīvu pamatmērķis. Pagātnē iekļaušanas aspektiem bija pievērsta uzmanība ES izglītības, jaunatnes un sporta programmās, taču to novērtējums un pētījumi norāda uz nepieciešamību vēl vairāk paplašināt piekļuvi un iekļautību.

Rosinot jaunās paaudzes programmās "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss" pievērst uzmanību iekļaušanas un daudzveidības aspektiem, to noteikumos ir ietverta īpaša nodaļa par iekļaušanu, kurā papildus citiem elementiem ir prasīts, lai Eiropas Komisija izstrādātu īpašu regulējumu attiecībā uz iekļaušanas pasākumiem, izklāstot galvenās darba jomas šajā kontekstā turpmākajiem septiņiem gadiem. Paralēli iestāžu sarunām par regulām, ar kurām izveido abas minētās programmas, un nolūkā nodrošināt, ka šīs jaunās programmas jau no paša sākuma ietver šo svarīgo horizontālo dimensiju, tika strādāts pie vēl iekļaujošākām programmām "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss" kopā ar dalībvalstīm, "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa valstu aģentūrām un Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūru (EACEA), tīkliem, NVO, ekspertiem un galasaņēmējiem, tostarp tiem, kuriem ir mazāk iespēju.

Šis dokuments ir šā līdzradīšanas procesa rezultāts, un tas ir balstīts uz pieredzi, kas gūta minēto programmu īstenošanas gaitā dažādās nozarēs un rosina starp tām rast savstarpēju iedvesmu un motivāciju. Tajā ir izklāstītas definīcijas, kas kopīgas dažādām nozarēm, mērķgrupām un konkrētiem ar iekļaušanu saistītiem mērķiem, un tas ir izstrādāts ciešā sadarbībā ar programmas "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa valstu aģentūrām un citām ārējām ieinteresētajām personām nolūkā darīt programmu "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusu pieejamu arī cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju.

Šajā dokumentā ir aplūkoti šādi aspekti: 2. nodaļā ir izklāstīti politiskie apstākļi, pamatojoties uz iepriekšējo programmu īstenošanas gaitā gūto pieredzi attiecīgajās jomās. Detalizēts stratēģijas mērķu izklāsts ir sniegts 3. nodaļā.

Dokumenta 4. nodaļā ir sniegtas nepieciešamās definīcijas, savukārt 5. un 6. nodaļā ir aprakstīti minētajās programmās pieejamie pasākumi, kas nodrošina to visplašāko pieejamību. Dokumenta 7. nodaļā ir sniegtas norādes valstu aģentūrām, resursu centriem un EACEA par to, kā piemērot stratēģiju programmās atbalstītajām darbībām. Dokumenta 8. nodaļā ir sniegti labas prakses piemēri un ieteikumi par to, kā vislabāk izmantot attiecīgos rīkus.

2. Pamatinformācija

a) Politikas satvars un virzītāji

Vienlīdzības un iekļautības principi ir daļa no Eiropas Savienības pamatvērtībām, un tie ir nostiprināti ES līgumos¹: "Visās darbībās Savienība ievēro pilsoņu vienlīdzības principu, pret ikvienu paužot vienlīdzīgu attieksmi savās iestādēs un struktūrās."

To cilvēku iekļaušana izglītībā, apmācībā un jaunatnes darbā, kuri sastopas ar šķēršļiem vai kuriem ir mazāk iespēju, ir pamatmērķis, kas noteikts Komisijas iniciatīvā par Eiropas izglītības telpu², kā arī ES jaunatnes stratēģijā³ un Eiropas Jaunatnes mērķos⁴. Eiropas sociālo tiesību pilārā ir noteikts, ka "ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību"⁵. Tas saskan arī ar ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam⁶, kuras mērķis citstarp ir "nodrošināt iekļaujošu un vienlīdzīgi pieejamu, kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem iedzīvotājiem".

Eiropadome⁷ šajā sakarā uzsvēra, ka "izglītībai un kultūrai ir izšķiroša nozīme iekļaujošu un saliedētu sabiedrību veidošanā", un tādēļ aicināja dalībvalstis, Ministru padomi un Eiropas Komisiju turpināt darbu nolūkā "veicināt mobilitāti un apmaiņu, tostarp īstenojot ievērojami pastiprinātas, iekļaujošas un paplašinātas" programmas.

Turklāt sports ir personisko, sociālo un mācīšanās prasmju pamats un veicina toleranci, solidaritāti, iekļautību, kā arī citas sporta un ES vērtības. Jaunajā ES darba plānā sportam viens no mērķiem ir palielināt līdzdalību sportā un veselību veicinošās fiziskajās aktivitātēs, lai veicinātu aktīvu un ekoloģiski nekaitīgu dzīvesveidu, sociālo saliedētību un aktīvu pilsoniskumu.

Ņemot vērā šos politiskos apstākļus un ieinteresēto personu ieguldījumu, princips, ka programmām vajadzētu būt pieejamām visiem⁸ neatkarīgi no šķēršļiem, ar kuriem iedzīvotāji var sastapties, nosaka pamatu visām iespējām, ko tās var piedāvāt personām un organizācijām ES un ārpus tās, ar mērķi neatstāt nevienu novārtā un veidot iekļaujošāku, taisnīgāku, zaļāku un digitāli lietpratīgāku sabiedrību.

b) Sociālais konteksts

Sabiedrība kļūst arvien daudzveidīgāka daudzos aspektos (kultūra, spējas, sociālās grupas, seksualitāte, politiskie uzskati, identitāte, izglītība, apmācība, prasmes līmenis utt.). Tā rezultātā veidojas lielāka nepieciešamība apgūt to, kā orientēties daudzveidībā un radīt iekļaujošas un saliedētas sociālās sistēmas, īstenojot ikdienējās, formālās un neformālās izglītības pasākumus. Eiropas redzējums ir nodrošināt nepieciešamo atbalstu, lai likvidētu šķēršļus, ar kuriem cilvēki var sastapties šajā procesā.

Mūsdienu sabiedrība un politiskās sistēmas paļaujas uz iedzīvotāju iekļaušanu un aktīvu līdzdalību demokrātiskajā procesā un sabiedriskajā dzīvē neatkarīgi no viņu izcelsmes vai

¹ Konsolidētās versijas 9. pants.

² Eiropas Komisijas paziņojums COM(2018) 268, 22.5.2018.

³ Padomes 2018. gada 15. novembra Rezolūcija 14080/18 par Eiropas Savienības jaunatnes stratēģiju 2019.–2027. gadam.

⁴ https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals_en.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lv.

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals_lv

⁷ Tās 2017. gada 14. un 15. decembra sanāksmes secinājumi.

⁸ [Atsauce uz juridisko pamatu.]

apstākļiem⁹. Šajā sakarā līdzdalība minētajās programmās var palīdzēt attīstīt kopīga pilsoniskuma sajūtu un sekmēt lielāku iesaistīšanos sabiedrībā, kā norādīts programmas "Erasmus+" 2014.–2020. gada starpposma novērtējumā un vairākās pētniecības darbībās¹⁰.

c) Iepriekšējo programmu īstenošanas gaitā gūtās pieredzes izmantošana

Laikposmā no 1987. līdz 2020. gadam vairāk nekā 10 miljoni dalībnieku ir guvuši labumu no ES programmām izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta jomā. 2014.–2017. gada periodā to cilvēku īpatsvars, kuriem ir mazāk iespēju, bija vidēji 11,5 % no dalībnieku kopskaita visās programmās nozarēs¹¹. Tomēr starp viņiem bija būtiskas atšķirības. Piemēram, jauniešu projektos bija iesaistīti līdz pat 30 % jauniešu, kuriem ir mazāk iespēju, savukārt katrs trešais sporta projekts bija vērsts uz problēmām, kas saistītas ar sociālo iekļaušanu.

Lai gan par programmu "Erasmus+"¹² paziņotie rezultāti bija labāki nekā iepriekšējām programmām to cilvēku iesaistīšanas ziņā, kuriem ir mazāk iespēju, šīs programmas starpposma novērtējumā tika norādīts, ka ir vēl vairāk jāpaplašina pieejamība un iekļautība¹³.

Iepriekšējās programmās nebija kopīgu definīciju dažādām nozarēm, mērķa grupām un konkrētiem ar iekļaušanu saistītiem mērķiem. Tādēļ bija sarežģīti jēgpilni salīdzināt dažādu nozaru datus un izstrādāt visaptverošas stratēģijas valsts un ES līmenī.

Stratēģiskās ievirzes par iekļaušanu un daudzveidību tika noteiktas Eiropas līmenī, un veids, kā tās tika īstenotas valsts līmenī, katrā valstī bija atšķirīgs. Tomēr dažkārt labuma guvēji ziņoja¹⁴, ka iekļaušanas jautājumu kontekstā bija iespējams uzlabot komunikāciju un koordināciju starp projektiem neatkarīgi no tā, vai tie tiek atbalstīti ar darbībām, ko pārvalda EACEA Briselē, vai ar darbībām, ko pārvalda programmas "Erasmus+" valstu aģentūras dažādās programmu dalībvalstīs.

Kopīga stratēģiska pieeja attiecībā uz iekļaušanas un daudzveidības aspektiem sniedz iespēju balstīties uz iekļaušanas pieredzi katrā nozarē un veicināt savstarpēju iedvesmošanos un motivāciju visās nozarēs. Tādēļ tika izstrādāta šī visaptverošā stratēģija programmai "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusam 2020.–2027. gadam. Šī stratēģija var gūt labumu no vispāratzītās zinātnības, ko var nodrošināt valstu aģentūras, resursu centri un EACEA.

3. Stratēģijas mērķi

Šīs stratēģijas mērķis ir palīdzēt radīt vienlīdzīgas iespējas ikvienam piekļūt šīm programmām. Tas būtu jāpanāk, likvidējot šķēršļus, ar ko, iespējams, sastopas dažādas mērķgrupas (aprakstītas tālāk), kad tās vēlas piekļūt šāda veida iespējām Eiropā un citur. Šī stratēģija nodrošina veicinošu satvaru iekļaušanas un daudzveidības projektiem, ko atbalsta programma "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa.

Turklāt šīs stratēģijas mērķis ir veicināt visu veidu daudzveidību kā vērtīgu zināšanu apguves avotu, un tā tiecas ieinteresētajām personām, jo īpaši projektu rīkotājiem un

⁹ Eiropas Izglītības un apmācības ekspertu panelis: Tematiskais dokuments par iekļaušanu un pilsoniskumu (2019. gada 24. janvāra forums).

¹⁰ Piem., jaunatnes jomā: www.researchyouth.eu; augstākās izglītības jomā: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-2548_lv.htm.

¹¹ Avots: Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Programmas "Erasmus+" (2014.–2020. gads) starpposma novērtējums" (COM(2018)50).

¹² Tā kā Eiropas Solidaritātes korpusa kā atsevišķa programma tika izveidots 2018. gada oktobrī, jēgpilnu izvērtējumu par tā iekļautības rādītājiem varēs veikt tikai 2021.–2027. gada izdevumā.

¹³ Sk. 11. zemsvītras piezīmi.

¹⁴ Piem., EACEA secinājumi Tematiskajā kopu sanāksmē 2017. gada oktobrī.

dalībniekiem, kas saistīti ar programmām, nodrošināt rīkus pozitīvai mijiedarbībai ar dažādas izcelsmes cilvēkiem visu veidu projektos.

Tam galu galā vajadzētu radīt vairāk projektu, turklāt labākus projektus, kas vai nu tieši iesaista cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju, vai ir vērsti uz iekļaušanas un daudzveidības jautājumiem. Abu veidu projektiem, kuru mērķis ir sekmēt iekļaušanu un daudzveidību, vajadzētu izraisīt pozitīvas pārmaiņas cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, un sabiedrībai, galu galā veicinot nevienlīdzības mazināšanu.

Stratēģijas mērķis ir sasniegt minētos rezultātus, veicot šādas darbības:

- 1) veidojot vienotu izpratni par to, kurus cilvēkus varētu uzskatīti par tādiem, kuriem ir mazāk iespēju, un veidojot saskaņotu sistēmu viņu iekļaušanai programmās;
- 2) palielinot visu dalībnieku, kas iesaistīti programmu darbībās, apņemšanos īstenot iekļaušanu un daudzveidību, kā arī pozitīvu pieeju visu veidu daudzveidībai projektos;
- 3) atbalstot labuma guvēju organizācijas tādu kvalitatīvāku projektu izstrādāšanā, kuros iesaistīti cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju (piem., nodrošinot apmācību, instrumentus, finansējumu, izaugsmes vadību);
- 4) samazinot šķēršļus dalībai programmās cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, un palīdzot esošajiem un potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem pārvarēt šos šķēršļus, kā arī radot atbilstīgus apstākļus mācībām, darbam vai brīvprātīgajam darbam, risinot viņu atbalsta vajadzības;
- 5) palielinot gan programmās iesaistīto cilvēku, kuriem ir mazāk iespēju, gan ar viņiem strādājušo personu pieredzes un prasmju atzīšanu;
- 6) garantējot, ka koncentrēšanās uz iekļaušanu un daudzveidību tiek ņemta vērā visos programmu pārvaldības un projekta dzīves cikla posmos: pirms projekta (popularizēšana, informēšana, atbalsts, izvērtēšana utt.), tā laikā (dalībnieku atlase, sagatavošanās, īstenošana, rezultāti utt.) un pēc tā (vērtēšana, projekta rezultātu izplatīšana un izmantošana, turpmāki pasākumi utt.);
- 7) veicinot iekļaušanas un daudzveidības pamanāmību, kā arī to nozīmi programmas "Erasmus+" un "Eiropas Solidaritātes korpuss" kvalitatīvā īstenošanā.

Šie mērķi un pasākumi ir paredzēti tam, lai papildinātu un izklāstītu programmu juridiskajā pamatojumā noteiktās definīcijas un mērķus¹⁵.

4. Definīcijas

a) Mērķgrupas

Regulās, ar kurām izveido programmu "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusu, "(jauni) cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju" tiek definēti kā "(jauni) cilvēki, kas saskaras ar šķēršļiem, kuri liedz viņiem efektīvi izmantot programmā paredzētās iespējas ekonomisku, sociālu, kultūras, ģeogrāfisku vai ar veselību saistītu iemeslu, migrantu izcelsmes vai tādu iemeslu dēļ kā, piemēram, invaliditāte vai ar izglītības ieguvu saistītas grūtības, vai jebkādu citu iemeslu dēļ, tostarp to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā minēto iemeslu dēļ, kuri var būt diskriminācijas pamatā"¹⁶.

¹⁵ Rādītāji, kurus izmanto, lai ziņotu par progresu, kas panākts, īstenojot programmas virzībā uz vispārīgo un konkrēto mērķu sasniegšanu, ir noteikti attiecīgo regulu pielikumā.

¹⁶ Lai gan šo tekstu pamatā ir likumdevējiestāžu savstarpēja politiska vienošanās, šā dokumenta sagatavošanas laikā notiek abu minēto regulu pieņemšana koplēmuma procedūras veidā, tādējādi tiek norādīts, ka līdz tam, kad tās oficiāli stāsies spēkā, teksts, uz kuru tiek sniegtas atsauces abās minētajās regulās, būtu jāuzskata par projektu.

Tāpēc šīs stratēģijas galvenās mērķa grupas ir cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju dzīvēt, kas nostāda viņus nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar viņu līdzbiedriem saistībā ar dalību programmās un/vai izglītības un apmācības sistēmās. Šie cilvēki var atrasties šādā nelabvēlīgā situācijā viena vai vairāku tādu atstumšanas faktoru dēļ, kas norādīti tālāk dotajā sarakstā.

Šie faktori var apgrūtināt piekļuvi programmu sniegtajām iespējām, jo īpaši saistībā ar noteiktām struktūrām un informēšanas, komunikācijas un projektu izstrādes metodēm, tādējādi tie kļūst par šķēršļiem. Tas, vai konkrētam projektam vai dalībniekam būtu jāsaņem papildu atbalsts iekļaušanas vai daudzveidības nolūkā, ir atkarīgs no attiecīgā konteksta, un lēmumu par to pieņem kompetents iesaistītais personāls, ņemot vērā dalībnieka(-u) sniegtās atsauksmes un ieguldījumu.

b) Šķēršļi, kas saistīti ar pieejamību un informēšanu

Iepriekšējā pieredze palīdz identificēt galvenos šķēršļus, kas var atturēt cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju, no aktīvākas piedalīšanās programmās. Tālāk ir sniegts šo iespējamo šķēršļu neizsmeļošs saraksts, kas paredzēts kā atsauce, veicot darbības, lai palielinātu pieejamību un informētu cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju. Šie šķēršļi var kavēt viņu līdzdalību gan kā atsevišķs faktors, gan kopā ar citiem šķēršļiem.

i. Invalitāte

Tie ir fiziski, garīgi, intelektuāli vai maņu traucējumi, kas mijiedarbībā ar dažādiem šķēršļiem var kavēt personas pilnvērtīgu un lietderīgu līdzdalību sabiedrības dzīvē vienlīdzīgi ar citiem¹⁷.

ii. Veselības problēmas

Šķēršļi var rasties veselības traucējumu dēļ, tostarp smagu slimību, hronisku saslimšanu vai citas tādas ar fizisko vai garīgo veselību saistītas situācijas dēļ, kas neļauj piedalīties programmās.

iii. Šķēršļi, kas saistīti ar izglītības un apmācības sistēmām

Ar šķēršļiem var sastapties personas, kurām dažādu iemeslu dēļ ir sarežģīti gūt rezultātus izglītības un apmācības sistēmās, personas, kas izglītību vai apmācību pārtraukušas priekšlaicīgi, jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), un mazkvalificēti pieaugušie. Lai gan nozīmīgi var būt arī citi faktori, šie izglītības sarežģījumi, kaut arī tie, iespējams, ir saistīti ar personiskiem apstākļiem, lielākoties rodas tādēļ, ka izglītības sistēma rada strukturālus ierobežojumus un/vai tajā pilnvērtīgi netiek ņemtas vērā personas konkrētās vajadzības. Personas var sastapties arī ar šķēršļiem saistībā ar dalību, ja mācību programmu struktūra viņu studijās apgrūtina mācību vai apmācības mobilitāti ārzemēs.

iv. Kultūras atšķirības

Lai gan kultūras atšķirības var uztvert kā šķēršļus ikviens neatkarīgi no savas vides, tās jo īpaši var ietekmēt cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju. Šādas atšķirības var radīt būtiskus šķēršļus mācībām kopumā, taču tos vēl skaudrāk izjūt cilvēki ar migrantu vai bēgļu pieredzi, jo īpaši nesen ieradusies migranti, cilvēki, kas pieder nacionālo vai etnisko minoritāšu grupām, zīmju valodas lietotāji, cilvēki, kuriem ir grūtības pielāgoties valodai un iekļauties kultūrā u. c. Saskaņojot ar svešvalodām un kultūras atšķirībām, piedaloties

¹⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>.

jebkādos programmas pasākumos, var atgrūst personas un zināmā mērā ierobežot viņu līdzdalības radītos ieguvumus. Šādas kultūras atšķirības var pat atturēt potenciālos dalībniekus pieteikties programmās piedāvātajam atbalstam, tādējādi tas ir šķērslis, kas traucē iesaistīties vispār.

v. Sociālie šķēršļi

Šķērslis var būt tādas sociālās pielāgošanās grūtības kā ierobežota sociālā kompetence, antisociāla vai riskanta uzvedība, un ar šķēršļiem var sastapties arī tādas personas kā (bijušie) likumpārkāpēji, (bijušie) narkomāni vai alkoholiķi, kā arī sociāli marginalizēti cilvēki.

Citi sociālie šķēršļi var rasties ģimenes apstākļu dēļ, piemēram, ja persona ir pirmais savas ģimenes loceklis, kuram ir piekļuve augstākajai izglītībai, vai ir kļuvis par vecāku (jo īpaši viena vecāka ģimenē), aprūpētāju, iztikas pelnītāju vai bāreni, vai ja persona ir dzīvojusi vai pašlaik dzīvo aprūpes iestādē.

vi. Ekonomiskie šķēršļi

Šķērslis var būt tādi ekonomiski nelabvēlīgi apstākļi kā zems dzīves līmenis, zemi ienākumi, nepieciešamība strādāt paralēli mācībām, lai sevi uzturētu, atkarība no sociālās drošības sistēmas, ilgstošs bezdarbs, nestabila ekonomiskā situācija vai nabadzība, kļūšana par bezpajumtnieku, parādi vai finansiāla rakstura problēmas u. c.

Citas grūtības var izraisīt ierobežota pakalpojumu pārnesamība (tas jo īpaši attiecas uz atbalstu cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju), jo tiem vajadzētu būt tikpat "mobiliem" kā dalībniekiem, kuri dodas uz attālu vietu vai (jo īpaši) ārzemēm.

vii. Šķēršļi, kas saistīti ar diskrimināciju

Šķēršļi var rasties tādas diskriminācijas rezultātā, kas saistīta ar dzimumu (dzimtes identitāti, dzimuma pašizpaušmi utt.), vecumu, etnisko izcelsmi, reliģisko piederību, uzskatiem, seksuālo orientāciju, invaliditāti vai dažādu faktoru kombināciju (viena vai vairāku minēto diskriminācijas šķēršļu kombinācija).

viii. Ģeogrāfiskie šķēršļi

Šķērslis var būt dzīvošana attālos vai lauku reģionos, uz mazām salām vai nomaļos/tālākajos reģionos, priekšpilsētās, reģionos, kuros ir mazāk attīstīta pakalpojumu infrastruktūra (ierobežots sabiedriskais transports, nepietiekami pakalpojumi) vai mazāk attīstītos trešo valstu reģionos utt.

c) Izpratne par daudzveidību

Ar daudzveidību šīs stratēģijas kontekstā saprot visu veidu atšķirības. Daži daudzveidības veidi ir vairāk pamanāmi nekā citi, piemēram, tautība, reliģiskā pārliecība, piederība konkrētai kultūrai un valoda. Taču daudzveidības jēdziens ir plašāks, tie nav tikai minētie aspekti. Daudzveidība attiecas arī uz dažādām spējām un invaliditāti, izglītības līmeni, sociālo vidi, ekonomisko un veselības stāvokli, kā arī izcelsmes vietu, kā izklāstīts definīcijā "cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju".

Šā dokumenta nolūks ir veicināt to, lai tiktu pieņemta un cildināta daudzveidība, lai dažādība kļūtu par pozitīvu mācīšanās avotu, nevis cēloni negatīvai konkurencei un aizspriedumiem. Programmā "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusā iesaistītie dalībnieki un organizācijas būtu jāizglīto, sniedzot nepieciešamās prasmes, lai tie spētu strādāt daudzveidības apstākļos un maksimāli izmantot to, ko tā var piedāvāt, bagātinot programmas. Tādējādi tiks rosināta pozitīva mijiedarbība starp dažāda dzīves gājuma cilvēkiem un galu galā uzlabosies to cilvēku stāvoklis, kuriem ir mazāk iespēju.

5. Programmās paredzētie mehānismi iekļaušanas un daudzveidības atbalstam

Darbību formāti aktīvi rada savstarpēju mijiedarbību gan klātienē, gan tiešsaistē starp dažādās izcelsmes cilvēkiem (kultūras, spēju, uzskatu ziņā utt.). Programmas piedāvā metodiku, struktūras un tīklus, lai veicinātu un iespējotu pozitīvu personisku saskari šo darbību laikā. Pēc atgriešanās no dalības programmā iegūtās kompetences palīdz cilvēkiem orientēties daudzveidībā un veicina sociālo saliedētību. Visos pasākumos būtu jāveicina dialogs starp cilvēkiem, kas nav no marginalizētas grupas, un cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, arī ar mērķi palīdzēt pēdējiem minētajiem nejusties stigmatizētiem savas izcelsmes dēļ.

Programmas jo īpaši ietver tālāk izklāstītās iezīmes un mehānismus, kuru mērķis ir atbalstīt un veicināt iekļaušanu un daudzveidību.

a) Iekļaušana un daudzveidība kā prioritātes izvērtēšanas procesā

Abās minētajās programmās iekļaušanas un daudzveidības aspekti ir daļa no kritērijiem, ko piemēro, lai atlasītu pieteikumus finansējuma piešķiršanai un piešķirtu finansiālo atbalstu. Dotāciju piešķiršanas procesā būtu jādod prioritāte kvalitatīviem projektiem, kuros aktīvi tiek risināti iekļaušanas un daudzveidības jautājumi un kuros ir iesaistīti dalībnieki, kam ir mazāk iespēju, jaunpieņacēji un pamatorganizācijas.

Tāpat tas, cik aktīvi tiek īstenoti iekļaušanas un daudzveidības principi, citstarp tiek vērtēts sākotnējā izvērtējumā attiecībā uz pieteikumiem akreditācijai mobilitātes darbībām, kā arī ietilpst kritērijos, ko piemēro akreditēto labuma guvēju pastāvīgajā vērtēšanā. Vērtētājiem tiek nodrošinātas mērķtiecīgas vadlīnijas un īpašas apmācības iespējas, lai labāk tiktu identificēts projektu potenciāls, kā arī attiecībā uz projektiem tiktu veikti papildu pasākumi un sniegtas norādes, kā veicināt iekļaušanu un daudzveidību.

b) Programmu pieejamība un ērta lietojamība

Abas minētās programmas tiecas īstenot ērti lietojamu pieeju, padarot programmu norādes, pieteikšanās un ziņošanas mehānismus, dokumentus un veidlapas skaidrākas, īsākas un saprotamākas. Tas iespēju robežās ietver dažādu valodu lietošanu un dažādu formātu izmantošanu, kā arī digitālās mācību vides ērtas lietojamības un pieejamības nodrošināšanu. Tiešsaistes platformas (piem., *eTwinning*, *School Education Gateway*, Eiropas jaunatnes portāls, *EPALE* un programmas "*Erasmus+*" mobilā lietotne) ir izstrādātas tā, lai tās ikvienam sniegtu vienādas pieejamības iespējas ar mērķi vienkāršot līdzdalību visiem, jo īpaši dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, piemēram, cilvēkiem ar redzes traucējumiem vai zemu digitālās kompetences līmeni.

c) Sagatavošanās vizītes

Finansētajos projektos, jo īpaši tad, ja mobilitātes pasākumos ir iesaistīti dalībnieki, kuriem ir mazāk iespēju, projekta rīkotāji attiecīgā gadījumā var doties plānošanas vizītēs uz minētā pasākuma uzņēmējām organizācijām citā valstī kopā ar šiem dalībniekiem. Noteiktās darbībās individuālie dalībnieki var doties šajās vizītēs arī vieni paši vai kopā ar kādu ģimenes locekli vai pavadošo personu. Šo vizīšu mērķis ir garantēt augstu pasākumu kvalitāti, sekmējot un sagatavojot administratīvās procedūras, veicinot uzticēšanos un izpratni un veidojot ciešas partnerības starp iesaistītajām organizācijām. Sagatavošanās vizīte var arī palīdzēt sniegt personalizētu atbalstu un izvērtēt dalībnieka individuālās vajadzības — attiecīgā gadījumā kopā ar projekta rīkotāju — un saistītos sagatavošanas darbus, kas ir jāveic iesaistītajām organizācijām.

d) Pastiprināta mentorība

“Pastiprināta mentorība” ir jēdziens, kas raksturo intensīvāku mentorēšanu, ko var īstenot, lai dalībniekus, kuriem ir mazāk iespēju, atbalstītu noteiktās programmu darbībās, ja viņi nespēj īstenot aktivitāti neatkarīgi vai ar parastu mentorēšanu vai apmācības atbalstu. Pastiprināta mentorība ietver ciešāku saziņu, biežākas tikšanās un vairāk laika, kas veltīts uzdevumu izpildei. Tas garantē pakāpenisku atbalstu dalībniekiem projekta pasākumu laikā, kā arī ārpus darba laika. Pastiprināta mentorība ļauj dalībniekiem kļūt pēc iespējas patstāvīgākiem, tādējādi veicinot veiksmīgu projekta īstenošanu.

e) Īpašs finansiāls atbalsts

Lai projektos veicinātu un sekmētu iekļaušanu un daudzveidību, programmas piedāvā finansiāla atbalsta mehānismus¹⁸:

- papildu finansējumu, kura mērķis ir segt visas īpašo vajadzību izmaksas dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, lai sniegtu viņiem iespēju piedalīties ar tādiem pašiem nosacījumiem kā viņu līdzbiedriem, tostarp, piemēram, izmaksas par pastiprinātu mentorību vai izmaksas, kas saistītas ar pielāgotu ceļošanu vai uzturēšanos, personīgo palīdzību vai īpašu starpkultūru vai lingvistisko sagatavošanu;
- papildu finansiālu atbalstu organizācijām, kas īsteno projektus, kuri aktīvi sekmē iekļaušanu un daudzveidību, jo īpaši nolūkā uzrunāt grūti aizsiedzamas grupas, par papildu slodzi, kas var rasties, un par personālu, kas ir norīkots atbalstīt to cilvēku pilnvērtīgu līdzdalību projektā, kuriem ir mazāk iespēju;
- elastīgus un viegli saprotamus finanšu mehānismus nolūkā labāk pielāgoties dažādu mērķgrupu vajadzībām valsts līmenī un veicināt iespējamo sinerģiju ar citiem valsts/Eiropas mēroga fondiem, tostarp iespēju avansā vai uz regulāra pamata finansēt izmaksas, kas saistītas ar individuālajām vajadzībām, lai likvidētu finanšu slogu dalībniekam(-iem), kuram(-iem) ir mazāk iespēju, un pieteikumu iesniedzējai organizācijai vai veicinātu valsts atbalsta pārnesamību, piedaloties mobilitātē ārzemēs;
- īpašu finansējumu, kas konkrēti paredzēts tādu mazāku organizāciju atbalstīšanai, kurām ir neliela pieredze pieteikumu iesniegšanā programmās vai tādas nav vispār, tostarp nodrošinot vienkāršotu un elastīgāku finansējuma procedūru.

Papildu finansiālā atbalsta iespējas būtu skaidri jāizklāsta un pārredzami jādara pieejamas potenciālajiem labuma guvējiem.

f) Mazākas un pieejamākas darbības

Noteiktas programmu sadaļas, pateicoties to struktūrai un finansējuma noteikumu modeļiem, ir īpaši piemērotas organizācijām, kurām ir mazākas administratīvās spējas

¹⁸ Līdztekus šeit minētajam papildu atbalstam būtu jātiecas pēc tā, lai regulāras dotācijas no programmu līdzekļiem tiktu izmaksātas pēc iespējas ātrāk pirms projektu sākuma (lai dalībniekiem nebūtu jāmaksā nauda avansā).

(kā tas dažkārt var būt organizācijām, kas atbalsta cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju) vai kuras ir jaunpienācējas programmā. Šīm darbībām ir raksturīgas mazākas un elastīgākas dotāciju summas, vienkāršākas administratīvās un ziņošanas prasības, kā arī īsāks projekta ilgums. Vienlaikus šīs darbības ir iecerētas kā veids virzībai uz citām finansēšanas iespējām, sniedzot tām iespēju augt un attīstīt savas spējas dažādās programmu piedāvātajās darbībās.

g) Pakāpeniskas spēju veidošanas ceļi

Programmas "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa dažādie projektu formāti sniedz iespēju piedāvāt pārrobežu pieredzi atbilstīgi cilvēku (jo īpaši to, kuriem ir mazāk iespēju) vajadzībām un iespējām dažādos viņu dzīves posmos, tādējādi veidojot spējas pakāpeniski. Organizācijas tiek mudinātas izmantot programmas kā instrumentus dalībnieku personiskai un izglītojošai attīstībai.

h) Projekta formāts un mobilitātes ilgums

Īstermiņa un maza mēroga mobilitāte var kalpot par pirmo pieredzi personām, kurām ir mazāk iespēju un kuras nevar piedalīties standarta mobilitātes periodā savu apstākļu dēļ vai tādēļ, ka nejūtas tam gatavas. Pirmā pieredze var palīdzēt šīm grupām apsvērt dalību ilgāka termiņa un lielāka mēroga projektos kā nākamo soli. Turklāt grupu projektiem var sekot individuāli pasākumi un īstermiņa fizisko mobilitāti var kombinēt ar tiešsaistes pieredzi, piedaloties virtuālajā mobilitātē un jauktajās intensīvajās programmās.

i) Eiropas darbības vietējā līmenī

Noteiktas darbības piedāvā vietēja līmeņa mācību iespējas, kurām vienmēr ir spēcīga Eiropas dimensija, iesaistot starptautiskus dalībniekus vai nosakot projekta tematu, kā arī izmantojot abus šos elementus. Šāda veida darbības var sniegt pirmo pieredzi saistībā ar dalību programmās tiem dalībniekiem, kuriem trūkst pašapziņas pirmo reizi iesaistīties pasākumos ārzemēs. Dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, šādi Eiropas projekti pazīstamākā vidē var kalpot kā pāreja uz cita veida pārrobežu mēroga pieredzi.

j) Tiešsaistes apmaiņas

Programma piedāvā arī starpkultūru apmaiņas tiešsaistē kā papildu un papildinošu iespēju dalībniekam(-iem), kuram(-iem) ir mazāk iespēju. Tādi projekti kā virtuālās apmaiņas veido saikni starp cilvēkiem no dažādiem ģeogrāfiskajiem reģioniem, iesaistot viņus tematiskos projektos. Šīs tiešsaistes apmaiņas var kalpot arī kā pāreja uz fizisko pārrobežu mobilitāti vēlākā posmā, un tām būtu drīzāk jāpapildina fiziskā mobilitāte, nevis tā jāaizstāj. Attālinātajām mācībām, kā arī mobilitātes studentu individuālās apmācības atbalsta veicināšanai izmanto virtuālās klases un virtuālās mācību telpas.

k) Valodu apguves atbalsts

Ņemot vērā to, ka valodu kompetence regulāri tiek minēta kā šķērslis dalībai minētajās programmās, tas ietver valodu apguves iespējas nolūkā atbalstīt mobilitātes pasākumus. Šis atbalsts tiek sniegts, vai nu izmantojot programmas "Erasmus+" tiešsaistes valodas atbalstu, vai, ja tas nav pieejams, citus finansiālos lingvistiskos stimulus, vai arī pasākumiem, kuriem ir nepieciešama īpaša valodas apguve. To var sniegt citos veidos, piemēram, izmantojot zīmju valodu, ja tiešsaistes mācības nav piemērots līdzeklis mērķa grupu uzrunāšanai.

6. Organizāciju loma projektu sagatavošanā, ieviešanā un turpmāko pasākumu īstenošanā

Pieteikumu iesniedzējām organizācijām savos projektos būtu jāpievēršas iekļaušanas un daudzveidības aspektiem. Organizācijām ir izšķiroša loma, lai iekļaušanu padarītu par realitāti, jo īpaši attiecībā uz organizatorisko attīstību (iegūstot un attīstot lielākas spējas strādāt ar iekļaušanas projektiem un izplatot tās organizācijā) un dalībnieku informēšanu un mijiedarbību ar viņiem pirms projekta, tā laikā un pēc tā noslēguma. Tālāk izklāstītās norādes tiek sniegtas kā atbalsts šādu pasākumu un projektu plānošanā un īstenošanā.

a) Tīklošana un spēju veidošana iekļaušanas un daudzveidības nolūkā

Organizācijas ir aicinātas pievērsties iekļaušanas un daudzveidības aspektiem saskaņā ar savām un savas kopienas vajadzībām. Personāls, kas savās organizācijās strādā konkrēti ar iekļaušanas un daudzveidības jautājumiem un dalībniekiem, kuriem ir mazāk iespēju, var gūt labumu no sadarbības ar līdzbiedriem no citām organizācijām ar mērķi atbalstīt cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju. Viņiem ir piemērotas iespējas organizēt programmās projektus, kas ir vērsti uz iekļaušanu un daudzveidību. Programmu formāti un atbalsta struktūras sniedz viņiem labas iespējas izstrādāt savu pieeju saistībā ar iekļaušanu un daudzveidību viņu organizācijā. Organizācijām ir jāveido kompetence, īstenojot pastāvīgu apmācību un novērtējot un attīstot savas spējas veicināt sociālo iekļaušanu un sekmēt daudzveidību. Var nodrošināt dažādu veidu atbalstu, piemēram, apmācības sesijas, savstarpējās mācīšanās pieredzi un ēnošanas darbā iespējas, nolūkā palīdzēt uzlabot to spējas šajā sakarā.

Mobilitātes projektu ziņā organizācijām būtu jātiecas panākt savstarpīgumu attiecībā uz to dalībnieku uzņemšanu, kuriem ir mazāk iespēju, un attiecīgi jāplāno savi projekti partnerībās. Tas ļaus sniegt iespēju uzlabot uzticēšanos un zinātību partnerībā. Organizācijām, kas īsteno mobilitātes projektus, būtu jāveicina sadarbība organizācijas iekšienē starp attiecīgajiem darbiniekiem, kuriem ir pieredze iekļaušanas un daudzveidības jomā.

Tāpat organizācijām būtu jāizmanto programmās piedāvātās apmācības iespējas. Īstenojot valstu aģentūru, resursu centru vai citu pieredzējušu organizāciju sadarbības vai tīklošanas pasākumus vai izmantojot tādu tiešsaistes platformu kā *EPALE*, *School Education Gateway* vai *eTwinning* piedāvātās iespējas, tās var uzlabot savas spējas īstenot kvalitatīvus projektus, kuru mērķis ir veicināt iekļaušanu un daudzveidību un izveidot uzticamu partneru tīklu. Šie pasākumi ir jāorganizē tā, lai tie būtu pieejami ikvienam arī no loģistikas viedokļa.

b) Vienlīdzīga un pārredzama dalībnieku atlase

Organizāciju atlases procedūrās būtu jāņem vērā vienlīdzības un iekļaušanas principi un būtu holistiski jāizvērtē dalībnieku nopelni un motivācija. Ir svarīgi tiekties nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi iespējām un sniegt personalizētu atbalstu dalībniekiem, pamatojoties uz viņu vajadzībām. Lai paplašinātu līdzdalību, organizācijas tiek mudinātas izveidot mācību procesā iestrādātas iespējas (piem., "mobilitātes logus" augstākās izglītības jomā), un tām būtu jāapsver dažādi mobilitātes formāti nolūkā uzrunāt savas mērķa grupas un veicināt viņu dalību (piem., jauktajā vai īstermiņa mobilitātē). Organizācijas tiek mudinātas izmantot dažādo projektu formātu priekšrocības programmās, pamatojoties uz mērķa grupas vajadzībām.

c) Izpratnes veicināšana un informēšana

Informēšanas pasākumiem ir īpaši svarīga nozīme programmās, lai nodrošinātu, ka ir zināmas visas iespējas, un arī sasniegtu tās mērķgrupas, kurām ir grūtības piekļūt programmām.

Organizācijām būtu jāveicina izpratne par dažātajām iespējām un atbalsta mehānismiem. Cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju, būtu jāuzrunā viņu attiecīgajā personiskajā vidē, pielāgojot pieeju viņu konkrētajām informācijas vajadzībām. Nozīmīgs panākumu faktors saistībā ar informācijas sniegšanu nepietiekami pārstāvētajām grupām ir sadarbība ar tām ieinteresētajām personām, kuras strādā ar šīm mērķgrupām vietējā/reģionālā līmenī.

Konkrētas pieejas un pasākumi to cilvēku uzrunāšanai, kuriem ir mazāk iespēju, citstarp ir šādi:

- i. tikšanās klātienē vai pasākumi ar konkrētām mērķgrupām, kurām ir mazāk iespēju (t. i., tām veltītas informācijas dienas);
- ii. sadarbība ar organizācijām un personām, kuras darbojas jomās, kas saistītas ar to cilvēku iekļaušanu, kuriem ir mazāk iespēju, kā ar starpniekiem, lai vajadzības gadījumā uzrunātu konkrētās mērķgrupas;
- iii. attiecīgi pielāgoti reklāmas materiāli un publikācijas attiecīgajās valodās, tostarp zīmju valodā, un atbilstīgos formātos, piemēram, lielburtu iespiedumā, viegli lasāmā formātā vai Braila rakstā, ar informāciju par iespējām gūt labumu no papildu finansējuma, kas pieejams to cilvēku atbalstam, kuriem ir mazāk iespēju;
- iv. skaidra un saprotama valoda informācijas pasniegšanā un komunikācijā. Izvairieties no abstraktas valodas un liekas sarežģītības, un pēc iespējas vairāk izmantojiet vizuālus materiālus;
- v. ieteikumi, "vēstnieki" un priekšzīmes radītāji: to kādreizējo dalībnieku, kuriem ir mazāk iespēju, un absolventu tīkli un organizācijas, piemēram "Erasmus" studentu absolventu alianse (ESAA), "Erasmus" vēstnieki un *EuroPeers*, var palīdzēt popularizēt programmas cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, daloties savā pieredzē ar draugiem, līdzbiedriem studentiem, savas organizācijas personālu, žurnālistiem un skolām.

d) Dalībnieku sagatavošana un atbalsts viņiem visos projekta posmos

Organizācijām būtu jā sagatavo dalībnieki savlaicīgi pirms attiecīgā projekta un būtu jāatbalsta viņi pirms viņu pieredzes, tās laikā un pēc tās. Dalībnieku vajadzības un ieguldījums būtu aktīvi jāizzina, jāizvērtē un pēc iespējas vairāk jāņem vērā visos projekta posmos, jo īpaši tad, kad tas attiecas uz viņiem piemērotāko pasākumu veidu un uz to, kā tie tiek īstenoti.

i. Pirms projekta

Organizācijas tiek mudinātas pēc iespējas vairāk vienkāršot savas iekšējās procedūras dalībai to projektos. Organizācijām būtu jāatbalsta potenciālie dalībnieki, lai tie iesaistītos programmās, atbalstot viņus administratīvajā darbā (reģistrācija, dokumenti, ziņojumi utt.). Dalībniekiem būtu jāsaņem personisks iedrošinājums, lingvistiskais atbalsts un kultūras sagatavotības nodrošinājums un būtu jāsaprot, kas no viņiem tiek sagaidīts, kā arī jāzina, ar ko sazināties, lai saņemtu izglītības, administratīvo un personisko atbalstu pasākumu laikā.

ii. Projekta laikā

Pasākumi būtu jāpielāgo to dalībnieku vajadzībām, kuriem ir mazāk iespēju, piemēram, mobilitātes laikā izmantojot iekļaujošas mācīšanas metodiku vai pavadošo personu atbalstu. Organizācijām būtu jānodrošina atbalsta pasākumu klāsts nolūkā veicināt sociālo iekļaušanu un pozitīvu saskari ar dažādu veidu daudzveidību. Organizācijā vajadzētu būt darbiniekam vai līdzbiedram, ar kuru viņi var aprunāties par savu pieredzi un kurš var novērst vai risināt jebkāda veida sarežģījumus.

Ņemot vērā programmu spēcīgo ietekmi uz cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, īpaša uzmanība būtu jāpievērš pārdomām par mācību procesu un iznākumiem projekta laikā, kā arī iegūto kompetenču dokumentēšanai pēc projekta vai pirms tā beigām.

iii. Pēc projekta

Organizācijām projektā gūtā pieredze un tā ietekme būtu jānovērtē kopā ar dalībniekiem un būtu jāatbalsta mācīšanās pieredzes atzišana. Tās tiek mudinātas dalībniekus, kuri piedalījušies projektos, iesaistīt vietējos pasākumos (informācijas, atbalsta pasākumos), lai maksimāli izmantotu iegūto pieredzi un iedrošinātu nākotnes dalībniekus.

e) Sabiedrības līdzdalības veicināšana un atbalstīšana

Programmām ir pozitīva ietekme uz sociālo iekļaušanu un daudzveidības veicināšanu ne tikai tieši iesaistīto personu vidū. Ar iekļaušanu saistītajām darbībām vajadzētu būt cieši saistītām ar sabiedrības vajadzībām. Šajā sakarā organizācijām būtu jāmudina dalībnieki iesaistīties vietējā sabiedrībā un pilsoniskās sabiedrības pasākumos viņu projekta laikā un būtu dažādos veidos jāizrāda atzinība par to. Tās var arī iesaistīt bijušos dalībniekus un vietējos dalībniekus, kuri (vēl) nevar iesaistīties fiziskajā mobilitātē, nolūkā palielināt starptautiskā pasākuma ietekmi vietējā līmenī. Organizācijām, izmantojot esošos instrumentus, būtu pēc iespējas jāizrāda oficiāla atzinība dalībniekiem par viņu brīvprātīgo darbu.

7. Valstu aģentūru, resursu centru un Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras (EACEA) loma

Valstu aģentūrām ir izšķiroša loma tādu projektu atbalstīšanā, kas pēc iespējas vairāk atbalsta iekļaušanu un daudzveidību. Lai īstenotu minētās programmas saskaņoti un efektīvi, valstu aģentūrām ir jāievēro noteiktas kopīgas nostādnes, un ir jābūt pietiekami elastīgām, lai pielāgotu tās vietējam kontekstam. Resursu centriem, kas atbalsta programmu īstenošanu, arī ir būtiska loma šīs stratēģijas veicināšanā un ieviešanā, jo īpaši attiecībā uz zināšanu ieguvu un valstu aģentūru personālam un programmu labuma guvējiem paredzēto spēju veidošanas pasākumu plānošanu un rīkošanu.

Tikpat svarīga ir Komisijas EACEA loma programmu centralizēti pārvaldīto sadaļu īstenošanā. Partnervalstīs liela loma saistībā ar to, lai programmu tuvinātu šajā stratēģijā noteiktajām mērķgrupām, ir arī ES delegācijām un valstu "Erasmus+" birojiem (ja tādi pastāv).

Valstu aģentūrām, resursu centriem un EACEA būtu jāveicina izpratne par dažādajām iespējām un atbalsta mehānismiem attiecībā uz projektiem, kuru mērķis ir veicināt iekļaušanu un daudzveidību. Cilvēki, kuriem ir mazāk iespēju, būtu jāuzrunā viņu attiecīgajā personiskajā vidē ar to organizāciju starpniecību, kas ar viņiem strādā, kā arī pielāgojot pieeju viņu konkrētajām informācijas vajadzībām.

Turklāt visas struktūras, kas īsteno programmas "Erasmus+" vai "Eiropas Solidaritātes korpuss", ir aicinātas domāt par savu struktūru un pasākumu pieejamību, iekļaušanu un daudzveidību. Tas ietver uzmanības pievēršanu tam, lai būtu nodrošinātas pieejamas

pasākumu norises vietas, zīmju valodas tulkošana un/vai subtitrēšana pasākumos, pieejamas tīmekļa vietnes un materiāli, kā arī lai tiktu ņemta vērā daudzveidība, veicot sava personāla pieņemšanu darbā un savas ekspertu un vērtētāju kopas atlasī.

Ieviešot šo stratēģiju un veicinot izpratni par to, visi iesaistītie dalībnieki apņemas regulāri uzturēt kontaktus un apspriesties ar organizācijām un ekspertiem, kas strādā attiecīgajās jomās.

a) Informācija un izpratnes veidošana

Valstu aģentūrām ir būtiska loma saziņas un informācijas pasākumos savā valstī. Tām būtu jāpieņem sava informācijas stratēģija atbilstīgi konkrētajām mērķgrupām, ņemot vērā savas valsts kontekstu. Tās tiek mudinātas publiski komunicēt par valsts rīcības plāniem iekļaušanas un daudzveidības jomā un nodrošināt visaugstākos pārredzamības standartus, piešķirot finansējumu iekļaušanas un daudzveidības projektiem.

Valstu aģentūrām ir arī jāizstrādā piemēroti un pieejami informācijas materiāli, jāizmanto dažādi saziņas un informācijas kanāli, kā arī būtu proaktīvi jāvēršas pie organizācijām, kas strādā iekļaušanas un daudzveidības jomā, un jāsaazinās ar tām. Tām būtu jāizstrādā un jāsniedz informācijas materiāli pieejamās valodās, tostarp zīmju valodā, un atbilstīgos formātos, kā arī jāvēršas un jāizmanto labas prakses piemēri un jāpiedāvā tīklošanas iespējas ieinteresētajām personām.

b) Atbalstoša pieeja

Valstu aģentūrām ir jāsniedz iekļaušanas un daudzveidības projektu organizatoriem sistemātisks, vienlīdzīgs un pielāgots atbalsts visos projekta cikla posmos. Tas ir īpaši svarīgi jaunpienācējiem programmās un pieteikumu iesniedzējiem, kas iesaista cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju, lai likvidētu šķēršļus viņu pilnvērtīgai līdzdalībai.

Valstu aģentūras var nodrošināt šo atbalstošo pieeju pašas vai ieviest izplatītāju sistēmas, izmantot pasniedzēju pakalpojumus, projektu vizītes, sniegt konsultācijas pa tālruni, sociālajos medijos vai e-pastā utt.

To uzdevumi ietver papildus atbalsta līmeņa noteikšanu, pamatojoties uz vietējo kontekstu un saskaņā ar pārredzamu kritēriju kopumu. Valstu aģentūrām ir jānorīko pietiekami cilvēkresursi un jāpiešķir finanšu resursi, lai efektīvi un nepārtraukti īstenotu šo pieeju.

c) Stratēģiska rīcība

Valstu aģentūrām ir jāizstrādā valsts mēroga "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa iekļaušanas un daudzveidības rīcības plāns, pamatojoties uz vietējo realitāti valstī, taču vienmēr saskaņā ar Eiropas līmeņa stratēģiju. Valstu aģentūras var koncentrēties uz stratēģiskajām prioritātēm (piem., atbalstu grupām, kas pakļautas vienam vai vairākiem atstumšanas faktoriem), tomēr tām nav atļauts izslēgt nevienu citu mērķgrupu, ja tā vēlētos pieteikties.

Aģentūru darba programmās ir jābūt uzskaitītām darbībām, kas sniedz ieguldījumu to valsts rīcības plānā un Eiropas līmeņa stratēģijas īstenošanā.

Tām ir publiski jākomunicē par valsts rīcības plāniem iekļaušanas un daudzveidības jomā un jānodrošina visaugstākie pārredzamības standarti, piešķirot finansējumu iekļaušanas un daudzveidības projektiem.

d) Ierēdņi, kas nodarbojas ar iekļaušanas jautājumiem

Katrai valsts aģentūrai ir jānorīko vismaz viens ierēdnis, kas nodarbojas ar iekļaušanas un daudzveidības jautājumiem un valsts aģentūrā koordinē ar tiem saistītās darbības. Tā ir kontaktpersona saziņai ar citām valstu aģentūrām, Komisiju un resursu centriem minētajos jautājumos.

Turklāt visiem valstu aģentūru darbiniekiem ir jābūt informētiem par valsts un ES līmeņa stratēģiju un ir jāīsteno tā visās programmu darbībās.

Šajā sakarā iekļaušanas ierēdņu uzdevums būtu palīdzēt integrēt iekļaušanu un daudzveidību valsts aģentūras darbībā un dalīties ar savu zinātību un atziņām par iekļaušanas un daudzveidības aspektiem ar kolēģiem. Tiem būtu arī jāintegrē šī ievirze projektos un jāpalīdz kartēt mērķgrupas, kas, iespējams, nav veiksmīgi uzrunātas, īstenojot šo stratēģiju.

e) Apmācība un tīklošana, kas paredzēta organizācijām, valstu aģentūru personālam un vērtēšanas ekspertiem

Valstu aģentūrām un resursu centriem ir jāorganizē apmācība, tīklošana un demonstrācijas organizācijām, kas strādā ar iekļaušanu un daudzveidību saistītās jomās gan valsts, gan pārvalstiskā līmenī. Visiem iesaistītajiem ir noderīgs dialogs starp to projektu organizatoriem, kuru mērķis ir veicināt iekļaušanu un daudzveidību, un programmu pārstāvjiem.

Papildus citiem valsts līmeņa instrumentiem nozīmīgi spēju veidošanas un tīklošanas rīki ir programmas "Erasmus+" apmācības un sadarbības pasākumu (TCA) un Eiropas Solidaritātes korpusa tīklošanas pasākumu (NET) koordinēta izmantošana.

Vienlaikus attiecīgajiem valstu aģentūru speciālistiem un projektu vērtēšanā iesaistītajiem ekspertiem ir nepieciešama īpaša apmācība, lai valstu aģentūru tīklā veidotu spējas lietpratīgāk novērtēt un pārvaldīt projektus, kuru mērķis ir veicināt iekļaušanu un daudzveidību. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tādu projektu potenciāla izmantošanai, kuru mērķis ir veicināt iekļaušanu un daudzveidību un paplašināt veiksmīgus projektus.

Valstu aģentūras ir aicinātas iekļaut cilvēkus, kuriem ir mazāk iespēju, savā vērtētāju kopā un novērtēšanas komitejās nolūkā izmantot viņu zināšanas un kopīgot tās ar citiem vērtētājiem, kā arī veicināt izpratni un nodrošināt lietpratīgāku projektu novērtēšanu. Valstu aģentūru personālam un vērtēšanas ekspertiem tiek nodrošinātas īpašas norādes un īpašas apmācības iespējas nolūkā lietpratīgāk identificēt projektu potenciālu, kā arī sekot tiem un sniegt tiem norādes ar mērķi veicināt iekļaušanu un daudzveidību.

f) Uzraudzība un ziņošana

Valstu aģentūrām pēc Komisijas pieprasījuma un tās norādītajā formātā ir jāsniedz tai informācija par vairākiem rādītājiem, kuru mērķis ir izsekot stratēģijas īstenošanas progresu.

Aģentūrām ir jānodrošina, lai dati, kas tiek glabāti IT rīkos valsts līmenī, būtu pēc iespējas uzticamāki. Tāpat tām ir jānodrošina, ka projekti, kas tiek popularizēti kā labas prakses piemēri iekļaušanas un daudzveidības jomā, ir kvalitatīvi.

g) Sinerģija ar citām programmām

Valstu aģentūrām ir jāatbalsta labuma guvēji nolūkā atrast vispiemērotāko darbību (projekta formātu) to iekļaušanas un daudzveidības projektiem programmās vai

piemeklēt citas/papildu finansējuma iespējas. Attiecīgie piemēri ir tādas citas programmas kā Eiropas Sociālais fonds+, "Apvārsnis Eiropa", "Digitālā Eiropa", "Radošā Eiropa" un Eiropas Ekonomikas zonas finansēšanas shēmas.

Aģentūrām ir jāpopularizē dažādi programmās piedāvātie projektu formāti labuma guvēju vidū tā, lai tie radītu dažādas iespējas cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju un ar kuriem tās strādā.

Būtu jādokumentē un jāizplata labas prakses piemēri attiecībā uz sinerģiju ar citām programmām nolūkā vairot to izmantošanu un izmantot pilnu to potenciālu.

8. Iedvesmošanās no veiksmīgas pieredzes un labas prakses

Eiropas Komisija ir identificējusi vairākus iepriekšējo programmu īstenošanā gūtās pieredzes un labas prakses gadījumus, kas tiek kopīgoti tiešsaistes platformās. Tālāk norādītie resursi sniedz piekļuvi metodēm, materiāliem un dokumentiem saistībā ar iekļaušanu.

- **Programmas "Erasmus+" projektu rezultātu** platforma — piekļuve visiem programmas "Erasmus+" finansētajiem projektiem, kurus var meklēt pēc temata, gada, valsts utt. ar iespēju identificēt labas prakses piemērus iekļaušanas jomā un to rezultātus.
- **SALTO iekļaušana un daudzveidība** — apmācība, publikācijas un resursi par starptautisko darbu ar jaunatni, kurā iesaistīti dalībnieki, kuriem ir mazāk iespēju.
- **Stratēģiskā partnerība iekļaušanas jomā** — valstu aģentūru konsorcijs, kas ir izstrādājis stratēģisku pieeju jaunatnes jomā nolūkā uzrunāt un iesaistīt mērķgrupas dažādās valstīs.
- **EPALE** — atvērta kopiena pieaugušo izglītības jomā Eiropas mērogā ar tematisku sadaļu par atbalstu izglītojamajiem (t. i., saistībā ar šķēršļiem, sociālo iekļaušanu, invaliditāti).
- **School education Gateway** — Eiropas tiešsaistes platforma skolu izglītības jomā, kas ietver rīkkopu iekļaujošas izglītības veicināšanai.
- **Eiropas Solidaritātes korpusa projektu rezultātu datubāze** — sniedz piekļuvi visiem Eiropas Solidaritātes korpusa finansētajiem projektiem.
- **Eurodesk** — Eiropas informācijas sniedzēju tīkls par dažāda veida mācību mobilitāti jauniešiem un tiem, kas ar viņiem strādā. Eurodesk ir pieejams "iespēju meklētājs", un tas nodrošina informāciju **Eiropas Jaunatnes portālam**.

Turklāt struktūrām, kas īsteno programmas, un finansējuma saņēmējām organizācijām būtu aktīvi jāsniedz iedvesmojoši piemēri un jāinformē par labu praksi saistībā ar iekļaušanu un daudzveidību programmas "Erasmus+" un Eiropas Solidaritātes korpusa projektos. Šos izplatīšanas pasākumus var īstenot, izmantojot dažādus kanālus, piemēram, tiešsaistē, drukātā veidā, īstenojot savstarpējas informēšanas pasākumus vai ar kādreizējo dalībnieku palīdzību, kuri pilda vēstnieku un informācijas izplatītāju funkcijas.

